

A nógrádsápi gótikus templom

2009 szeptember 30. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Nógrád megye déli peremén, az egykori megyeszékhelyre, Balassagyarmatra vezet? régi országút – és a Galga menti vasútvonal – közelében fekszik a két szomszéd községb?l 1928-ban egyesített Nógrádsáp. Neve el?ször 1219-ben a Váradi Regestrumban bukkan fel „Villa Sáp” alakban. Alsósáp a váci püspökség ?si birtoka volt, 1379-ben és 1460-ban is feudumaként szerepel, s egészen 1848-ig az egyház kezén maradt; Fels?sápról csak a XVIII. századból vannak adatok: a török hódoltság idején csaknem teljesen elpusztult településen 1715-ben öt szlovák családot írtak össze. A „sáp” szó, illetve helységnév a régi magyarban vámszed? helyet jelöl, ez a körülmény meg a közeli püspökség fennhatósága a magyarázata az ötszáz lelkes kisközség fallal kerített, tüneményes szépség? gótikus templomának.
Az alsósápi falurész szélén, dombtet?n áll a Sz?z Mária születése tiszteletére szentelt plébániatemplom. A közeli kövesdi bányából származó tört k?b?l rakott kerít?falán most is felismerhet?k a középkori l?rések (utóbb ezeket téglával berakták), az er?dfalon lév? gótikus kapuzat keretének profilja pedig egyértelm?en meghatározza XV. századi eredetét. A templom körül végzett ásatás korábbi sírokat is feltárt, ami arra utal, hogy valaha kerített cinteremként is szolgált.
Maga a templom tökéletes arányaival és ezen a vidéken példátlanul épen megmaradt középkori részleteivel ragadja meg a szemlél?t. Teljes hossza 16 méter, amib?l 11 méter jut a tágas hajóra és öt méter a sokszögzáródású szentélyre. A kétszakaszos, bordás keresztboltozatos hajót és a csillagformán boltozott szentélyt küls? támpillérek szabályos rendszere gyámolítja, köztük helyezkednek el a pontosan szerkesztett csúcsíves ablakok. Dél felé nyílik a XIV. század második felére jellemz? k?keretes kapuzat, ám a templom 1976. évi régészeti kutatásakor el?került a másik, nyugati bejárat is. A nyugati oromzat az épület legtökéletesebb része, a hazai „falusi” gótika egyik legbecsesebb emléke. A f?homlokzat mögött kis el?tér található, amelynek déli sarkából csigalépcs? vezet fel az eredetileg földesúri karzatra, ahol most az orgona kap helyet. Éves nagy ünnepekkor a négy küls? k?horog az alkalmi véd?tet? falhoz kötésére szolgált – ilyet a szepességi Zsigra templomán láthattunk.
A remek arányú oromzat közepén kváderkövekb?l rizalitszer?en kiugrasztott toronyalap fut föl, ennek emeletén faragott konzolon nyugszik a nyolcszöglet? torony. Ehhez hasonló toronymegoldást néhány nyugat-dunántúli gótikus templomon találni: a sopronbánfalvi Mária Magdolna-templomon, a nagylózsi temet?kápolnán, illetve több soproni, pozsonyi és kassai, tehát a gótika korában els? rangú királyi városok építkezésein. A Cserhát dombjai közt megbúvó falucska korabeli plébániáján visszaköszön? nagystíl? részlet alighanem az Anjou-királyok uralkodása alatti zsíros vámjövedékr?l árulkodik.
Külön cikket érdemelne a nógrádsápi templom gótikus freskóinak méltó bemutatása. Az 1300-as években több ciklusban készült falképeken Szent Katalin, Szent Borbála, Szent Apollónia vértanú, Szent Miklós püspök és egy páncélt visel? férfi szent alakja látható; a Golgota-jelenet mellett a Köpönyeges Sz?z Mária, vele szemközt Jézus megkeresztelése. Az itáliai hatást mutató ábrázolások a híres gömöri freskós templomok köréhez kapcsolják e távolabbi rokonukat.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló